

spiritual «Jeachigs» said: «Be ihe parents of orphans do not leave a strong destoy the wear sick lease without help». He creates an image of a just deferent of the weak and poor. Will the greade prince performed his contemporaries and successors. His sister Anna Vsevolodivna the school girls in Kiev. She tought them to read and crafts after rule Monomakh ruled him son Mstislav then in Rostislav, whish distributed the properly of his late uncleVyacheslav which rucived an inheritance. So the main directions of social assistance in Kievan Rus important place belonged to the princed charity. Charity ther so can from Blind distribution of aims. The centuries old tradition of charity in Russia contributed to the creation of strong state social system.

The distzilution of almy conyhuction chezch giant had support amono the population and affect cnadubility of prince.

Key words: a charity, a mercy, the Chistianity, community, social secenit, princes, government, phenomenon, Kiev state, Rus.

Отримано 08.04.2017

УДК 159.947.5-053.6:316.628

І. Р. Поліщук
inna.polishuk95@mail.ru

СОЦІАЛЬНІ СТЕРЕОТИПИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ЯК СУСПІЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

Поліщук І. Р. Соціальні стереотипи сучасної молоді як суспільний феномен. Статтю присвячено огляду розвитку наукових уявлень щодо феномену соціального стереотипу в контексті сучасної української молоді. Розглянуто поняття соціальний стереотип, функціонування стереотипів у контексті молодіжного середовища, розкрито процес формування та визначено роль стереотипів сучасної молоді. Відзначено, що у сучасній психології процес стереотипізації і власне стереотипи розуміються більш широко, як механізм спрощення сприйняття суб'єктом не тільки окремих особистостей і груп, але й різних соціальних явищ і процесів взагалі. Стереотип як системне утворення, що складається із образів власної групи та

інших груп, для суб'єкта пізнавальної творчої активності є привабливим, крім когнітивної визначеності, своєю ціннісно-сисловою визначеністю. Проаналізовано думки вчених які підкреслюють наявність у людини двох різноспрямованих тенденцій, яким відповідають, з одного боку, потреби збереження та самозбереження, які виявляються на рівні фізичного існування і соціальної взаємодії, з іншого боку, потреби розвитку. Зазначено, що найбільший вплив формування соціальних стереотипів на поведінку молоді справляють засоби інформації, що веде до пасивного формування світогляду. Формування соціальних стереотипів у конкретної особистості відбувається в результаті дії цілого ряду механізмів, які відносяться як до сфери індивідуальної свідомості, так і до сфери соціальних процесів і взаємин. Стереотипізація визначається як необхідний і важливий когнітивний процес, що опосередковує поведінку людини, допомагає орієнтуванню, впливає на формування її соціальної спрямованості та якісної соціалізації.

Ключові слова: стереотипи, соціальні стереотипи, стереотипізація, особистість, молодіжне середовище, суспільний феномен, формування соціальних стереотипів, молодь, молодіжна культура.

Полищук И. Р. Социальные стереотипы современной молодежи как общественный феномен. Стаття посвящена обзору розвитку наукових представлень относительно феномена соціального стереотипа в контексте сучасної української молоді. Розглянуто поняття соціального стереотипу, функціонування стереотипів в контексте молодіжної середовища, розкрито процес формування і визначено роль стереотипів сучасної молоді. Відзначено, що в сучасній психології процес стереотипізації і власне стереотипи розуміються більш широко, як механізм упрощення сприйняття суб'єктом не тільки окремих осіб і груп, але і різних соціальних явищ і процесів взагалі. Стереотип як системне утворення, що складається з образів власної групи і інших груп, для суб'єкта пізнавальної творчої активності є привабливим, крім когнітивної визначеності, своєю ціннісно-сисловою визначеністю. Проаналізовані думки вчених, які підкреслюють наявність у людини двох різноспрямованих тенденцій, яким відповідають, з одного боку, потреби збереження та самозбереження, які виявляються на рівні фізичного існування і соціальної взаємодії, з іншого боку, потреби розвитку.

сторони, потреби збереження і самозбереження, які проявляються на рівні фізичного існування і соціального взаємодія, з іншої сторони, потреби розвитку. Відзначено, що найбільше вплив на формування соціальних стереотипів на поведінку молоді здійснюють засоби масової інформації, що веде до пасивного формування світогляду. Формування соціальних стереотипів в конкретній особистості відбувається в результаті дії цілої низки механізмів, які належать як до сфери індивідуального свідомості, так і до сфери соціальних процесів і взаємовідносин. Стереотипизація визначається як необхідний і важливий когнітивний процес, опосередковує поведінку людини, допомагає орієнтуванню.

Ключові слова: стереотипи, соціальні стереотипи, стереотипизація, особистість, молодісна середовище, суспільний феномен, формування соціальних стереотипів, молодь, молодісна культура.

Постановка проблеми. Соціальні стереотипи входять до складу світогляду, переконань та уявлень кожної молодої людини. Особливо актуальним стає питання щодо формування та функціонування нових стереотипів у свідомості молодих людей, новому соціальному середовищі, виникнення якого пов'язане з розвитком новітніх комп'ютерних технологій та появою мережі Інтернет, що вносить значні зміни стосовно ролі стереотипів у сучасному суспільстві та безпосередньо досить суттєво впливає на світосприйняття молоді.

Наше дослідження присвячене феномену стереотипу, так як в різноманітні сучасного світу він займає не останнє місце, але далеко не завжди трактується правильно і дуже часто його вплив недооцінюють.

На нашу думку, у світогляді важливу роль відіграють саме стереотипи свідомості, адже світогляд тісно пов'язаний із поняттями свідомості і світорозуміння, а також зі стереотипами поведінки, які можуть трактуватися як нормальні, ідеальні, неприпустимі тощо. А самі стереотипи є власне уявленнями про світ, не таким яким світ є насправді, а лише тим як уявляє його конкретна особистість, група людей чи багаточисельна спільнота. В основі переконань та цінностей досить часто лежать стереотипи, підтверджені або не підтверджені власним досвідом, але сформовані завдяки суспільній думці.

Аналіз останніх досліджень. Проблема стереотипізації як одного з найважливіших механізмів соціалізації широко аналізувалася в дослідженнях Е. Еріксона, Дж. Міда, Г. Тарда, Г. Теджвела, О. Бодальова, Б. Паригіна, А. Петровського, В. Петровського. Дослідження питань стереотипів у вітчизняній науці пов'язано з іменами К. Гаджиєва, І. Кона, В. Ядова, В. Агєєва, Т. Стефаненко, Т. Васільєва. Важливими для нас становлять вітчизняні та зарубіжні підходи щодо стереотипізації (Б.Поршнева, Г.Теджфела, Т.Шибутані, Р.Таджурі, С. Шерифа). Також, М. В. Бутиріна, Н. А. Акопян розглядали вплив ЗМІ, телебачення на формування соціального стереотипу.

Формулювання мети статті. Мета роботи - аналіз розвитку наукових уявлень щодо феномену соціального стереотипу в контексті сучасної молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. На етапі сучасних перетворень в Україні актуальним є вивчення стилів життя молоді, оскільки молодь це найбільш продуктивна частина суспільства, а стиль життя молоді – це вибір життєвого шляху з метою реалізації насамперед внутрішнього потенціалу, здібностей. Звісно, стиль життя молодих людей є способом самопізнання і самовираження, а також формою соціального відображення дійсності. Активне формування світоглядної позиції молоді – центрального утворення її самосвідомості – здійснюється шляхом інтенсивного аналізу та прийняття індивідуального і соціального досвіду набутого в діяльності та спілкуванні. Це багаторівневий процес соціального пізнання, істотне місце в якому займають соціально - перцептивні компоненти, що визначають не лише способи (механізми) засвоєння соціальних знань, уявлень, але й суттєві змістові характеристики світогляду, особистісну й соціальну ідентичність.

Тому необхідно глибоко і всебічно вивчати структуру, динаміку цінностей молоді, її соціальних стереотипів, їхнє утримання і зв'язок з зміною ціннісної свідомості різних вікових і статусних груп населення.

Стереотипи - невід'ємний елемент буденної свідомості молоді. Суть його у цьому, що він висловлює ставлення, установку даної соціальної групи до якогось явища. Саме стереотипи значною мірою визначають моральні норми, формують політичні, релігійні і світоглядні концепції.

Молодь здається найбільш вразливою соціальною групою в економічних процесах. Саме вона відчуває сильний пресинг від

різноманітних політичних сил та рухів, не має чітких соціальних орієнтирів, сама перебуває у ситуації життєвого самовизначення. Та водночас, тільки молоді покоління здатні подолати ідеологічні і психологічні стереотипи, сформувати нові системи ціннісних орієнтацій. І тому у молодих людей є всі об'єктивні передумови: творчий характер мислення та діяльності, висока соціальна та економічна мобільність, психологічна гнучкість, бажання практично втілювати у життя систему нових цінностей, відкритість до сприйняття нових нетрадиційних масивів знання. Молодь належить до того віку, який вважається сенситивним до соціального досвіду. Тому молодь перебуває у активному творчому пошуку різноманітного соціального досвіду, виробляючи моделі власної поведінки. Вірогідність впливу стереотипів висока: з одного боку, вони компенсують недолік соціального досвіду; з іншого боку, спрощують певні моделі поведінки.

Поняття стереотипу досліджувалося у працях науковців різних галузей знань: соціологів, етнографів, психологів, лінгвістів. Фахівці кожної із дисциплін намагаються виокремити у стереотипі ті характеристики, які відображають його роль перш за все у галузі їх досліджень.

Д. Мацумото пропонує найбільш загальне визначення стереотипу: «Стереотипи – це наші узагальнені уявлення про групи людей, зокрема, про їх головні психологічні характеристики або риси особистості» [8, с. 42].

З позиції філософії стереотип розуміють як стійку сукупність певних уявлень, які виникають безпосередньо у свідомості на основі особистого життєвого досвіду людини, а також за допомогою інших джерел інформації(ЗМІ). Особливо підкреслюється тісний взаємозв'язок стереотипів з емоційною характеристикою сприйняття і з масовою свідомістю, з науковим світоглядом і життєвими упередженнями [10, с.459].

З погляду психології, в основі стереотипізації лежить процес приписування схожих характеристик групам людей без глибокого усвідомлення відмінностей між ними. Процес функціонування стереотипів як складного соціально-психологічного явища виконує функції підтримання ідентифікації особистості і групи, виправдання можливих негативних установок стосовно інших груп [11, с. 385].

Своїм походженням і популярністю у науковій літературі термін «стереотип» зобов'язаний американському журналісту У. Ліппману, який вперше використав його в 1922 р. у своїй праці «Public

Opinion» («Громадська думка»). У. Ліппман, проводячи інтерв'ю з різними діячами і представниками широкого загалу з приводу тих чи інших подій, звернув увагу безпосередньо на те, наскільки різними можуть бути погляди на одну й ту саму подію та її оцінки. Він висунув гіпотезу про наявність упередженості, яка існує в певних стійких утвореннях, «картинках у наших головах», які активно впливають на сприймання людей та подій. Також він додав що «зображення світу» у голові економлять зусилля людини при сприйманні складних соціальних об'єктів та, захищають її цінності, позиції, права. Стереотипи орієнтують людину у безмежжі соціальної інформації та допомагають зберегти адекватну самооцінку. В своїх дослідженнях він зауважив, що у повсякденному житті людина не завжди має всю необхідну інформацію для формування власної думки про події. Саме це змушує особистість застосовувати шаблонні інтелектуальні рішення. Стереотипізовані форми соціального сприйняття тлумачились як явища, що детерміновані моральними нормами та політичною пропагандою. Розглядаючи проблему істинності - хибності стереотипів, У. Ліппман трактував їх як вибіркового та неточний спосіб пізнання, що призводить до спрощення дійсності. [7, с. 340].

Вважаємо, що вагомим дослідженням У. Ліппмана є дослідження формування стереотипів через призму певних аспектів, які він подає так:

1) стереотипи завжди простіші, ніж реальність - найскладніші характеристики стереотипи «укладають» у дві - три позиції;

2) люди «одержують» стереотипи від знайомих, засобів масової інформації та ін., а не формулюють їх самі на основі особистого досвіду;

3) всі стереотипи здебільшого неправильні у більшому або меншому ступені. Вони завжди приписують конкретній людині риси, які вона зобов'язана мати лише через свою приналежність до певної групи;

4) стереотипи дуже живучі. Навіть якщо люди переконуються в тому, що стереотип не відповідає дійсності, вони схильні не відмовитися від нього, а стверджувати, що виняток лише підтверджує правило [7, с. 34].

Соціальний стереотип проявляється як у формі стереотипу мислення, так і у формі стереотипу поведінки особистості. Він виникає на основі спонтанних почуттів і емоцій, але визначається

природними умовами розвитку людей, що закріплюються у колективній свідомості. Перші роботи, в яких автори робили спробу з'ясувати сутність феномену соціального стереотипу, майже однозначно трактували його як виключне хибне, перекручене знання про соціальні об'єкти.

Отже, соціальний стереотип – це судження, у загострено спрощеній та узагальненій формі, з емоційним забарвленням, що приписує визначеному колу осіб деякі властивості, чи, навпаки, що підкреслює неналежність їм цих властивостей. Стійка сукупність уявлень, що складаються у свідомості як на основі особистого життєвого досвіду, так і за допомогою різноманітних джерел інформації. Крізь призму стереотипів сприймаються реальні предмети, відносини, події, дійові особи. Також це невід'ємні компоненти індивідуальної та масової свідомості. Стереотипи розглядаються як особливі форми обробки інформації, що полегшують орієнтацію людини у світі.

Тобто соціальні стереотипи можуть надходити до людської свідомості не лише за допомогою розповсюдження інформації певними ЗМІ, але й за допомогою власного досвіду, тобто в результаті конкретних ситуацій і обставин.

Варто зауважити, що є як мінімум два види стереотипів. Перші сформовані стихійно, тобто незалежно від бажання людей, вони відображають соціальну дійсність у конкретний історичний період. Специфічним для них є здатність застарівати і втрачати свою актуальність, тобто продовжувати існувати у вигляді архаїзмів. Другі, навпаки, сфабриковані, тобто нічого спільного з дійсністю не мають, вони створені для того, щоб змінити дійсність і частіше за все мають на меті маніпулювання масовою свідомістю. Стереотипи засвоюються особистістю переважно без їх усвідомлення, деякі ще в дитинстві, а деякі через ЗМІ або при комунікаціях з іншими людьми, за відсутністю вичерпної інформації або в умовах обмеженої інформації щодо об'єкта, що нас цікавить нас.

Стереотипи відіграють важливу роль також в процесі соціалізації та вихованні. Стереотипи засвоюються у процесі соціалізації завдяки нормам, традиціям тощо. Людиною не народжуються, а стають, і в процесі цього становлення особистість «обростає» певним набором стереотипів, що в подальшому складає її світогляд.

В працях В.С. Агеєва підкреслюється, що стереотипи викривлюють сприйняття дійсності: «Стереотипи не тільки

впливають на сприймання, більш того, наше сприймання підпорядковується стереотипному уявленню» [1, с. 98]. В.О. Ядов під стереотипом розумів «чуттєво забарвлені соціальні образи». І.С. Кон звертає увагу на те, що сила стереотипів полягає у тому, що вони автоматизують наше мислення, допомагають без ускладнень надавати оцінки тим явищам, яких стосуються стереотипні судження [5, с. 98].

Стереотип вважається необхідним атрибутом реальної психіки людини, а «стереотипізовані» поняття, оцінки, категорії трактуються як закріплені у суспільній свідомості «згустки» суспільного досвіду, як повторювані властивості і явища.

Цікавий аспект впливу стереотипів на міжособистісне і групове спілкування молодих людей розкриває Н. Лебедева. Вона виділяє 4 основні характеристики стереотипів, що впливають на комунікативну поведінку особистості:

1) стереотипізація – результат когнітивного «відхилення», викликаного ілюзією зв'язку між груповим членством і психологічними характеристиками (наприклад, англійці – консервативні, німці – педантичні);

2) стереотипи впливають на спосіб проходження інформації, її відбору;

3) стереотипи викликають очікування певної поведінки від інших, індивіди мимоволі намагаються підтвердити ці очікування;

4) стереотипи народжують передбачення, що схильні підтверджуватися (оскільки люди мимоволі «відбирають» моделі поведінки інших людей, що співвідносяться зі стереотипами) [6, с. 158].

Г. Тежфел підсумовував головні висновки досліджень у галузі соціального стереотипу:

✓ люди з легкістю виявляють готовність характеризувати великі людські групи (чи соціальні категорії) недиференційованими, грубими і упередженими ознаками;

✓ така категоризація відрізняється міцної стабільністю протягом дуже тривалого часу;

✓ соціальні стереотипи певною мірою можуть змінюватися залежно від соціальних, політичних чи економічних змін, але цей процес відбувається вкрай повільно;

✓ соціальні стереотипи стають більш виразними («вимовними») і ворожими, коли виникає соціальна напруженість між групами;

✓ вони засвоюються дуже рано і використовуються дітьми задовго до виникнення ясних уявлень про ті групи, до яких вони належать;

✓ соціальні стереотипи не представляють великої проблеми, коли не існує явної ворожості у відносинах груп, але надзвичайно важко модифікувати їх і керувати ними в умовах значної напруженості і конфлікту [2, с. 95-96].

У сучасній соціальній психології соціальні стереотипи визначаються як узагальнені, стійкі, шаблонні, емоційно насичені, пов'язані із соціальними цінностями уявлення про соціальні об'єкти, які засвоюються індивідом у процесі соціальних взаємодій, слабо рефлексуються і можуть автоматично відтворюватися іноді протягом усього життя. Стереотипи також вважаються поширеними уявленнями про атрибутивні особистісні характеристики.

Соціальний стереотип належить до буденних уявлень, і як правило, має неадекватну міру узагальненості ознак соціального об'єкту, їх неповний або надмірний набір. Тому поширеність стереотипного уявлення ще не дає можливості вважати його відображенням істинних властивостей об'єкту.

Велика увага в роботах вчених Німеччини і Франції приділяється стереотипізації як процесу формування стереотипів. Зокрема мова йде про прихильність стереотипам, схильності користування ними в певних ситуаціях. Недоліком цих досліджень є обмеження уваги до проблем стереотипів теоретичними питаннями, без встановлення зв'язку між стереотипами та конкретною дією. У західноєвропейській соціальній психології широко поширена точка зору, згідно якої соціальні стереотипи й інших феноменів групового і суспільної свідомості мають бути об'єднані в загальну концептуальну схему.

Зокрема, швейцарський соціальний психолог В. Дуаз виділив чотири рівні стереотипів:

✓ індивідуально-психологічні особливості формування уявлень людини про свою роль в соціальному середовищі;

✓ уявлення, що складаються в ситуації міжособистісного спілкування;

✓ колективні уявлення, що формуються в міжгрупових відносинах; (соціальний стереотип зароджується і функціонує саме на цьому рівні);

✓ ідеологія, яка складається під впливом певних історичних умов даного суспільства [4, с. 112].

Стереотип як системне утворення, що складається із образів власної групи та інших груп, для суб'єкта пізнавальної творчої активності є привабливим, крім когнітивної визначеності, своєю ціннісно-сисловою визначеністю. Мисленнєві стереотипи, які розуміються як стійкі схематизовані операційні правила перетворення інформації, в психологічній літературі інтерпретуються як шаблонне, стандартне, нетворче мислення [3, с. 79], тобто стереотип структурує також і ситуацію сприйняття об'єкта.

Багатьма вченими вище розглянутими підкреслюється наявність у людини двох різноспрямованих тенденцій, яким відповідають, з одного боку, потреби збереження та самозбереження, які виявляються на рівні фізичного існування і соціальної взаємодії, з іншого боку, потреби розвитку. Ця група потреб є комплексною, оскільки її задоволення сприяє не тільки розвитку, але й підвищенню можливостей задоволення потреб інших рівнів .

Висновки і перспективи подальших досліджень. Молодість – віковий етап у кожної людини, коли формується особистість, соціальна поведінка людини, самовизначення і самореалізація індивіда. Молодіжна культура обумовлена соціумом, у якому вона функціонує, громадською психологією, нормами, потребами, і ідеалами даної спільності. Вона набагато відрізняється від культури попереднього покоління, й надалі це сприятиме поступового заміщенню одного культурного типу іншим.

Стереотип – певне стійке утворення, яке формується у свідомості людини. Формування стереотипів відбувається під впливом індивідуальних когнітивних процесів і емоційних станів особистості, а й під впливом багатьох соціальних процесів. До таких, як ми з'ясували, відносяться взаємодія та взаємний , безпосередній вплив людей, вироблені суспільством норми, які молодь засвоює під час навчання, виховання, через ідеологічний вплив ЗМІ, і навіть через культурне середовище проживання і політичну ситуацію.

Найбільший вплив формування соціальних стереотипів на поведінку молоді справляють засоби інформації, що веде до пасивного формування світогляду. Формування соціальних стереотипів у конкретної особистості відбувається в результаті дії цілого ряду механізмів, які відносяться як до сфери індивідуальної свідомості, так і до сфери соціальних процесів і взаємин. Ці механізми можуть діяти як незалежно один від одного, так і

спільно. У результаті дії цих механізмів стереотипи є неминучим аспектом психологічного життя людини.

Подальші дослідження потребують поглиблення знань психологічних впливів зовнішніх факторів на формування соціального стереотипу сучасної молоді, виникнення та механізми дії внутрішніх суб'єктивних механізмів у процесі соціалізації.

Список використаних джерел

1. Агеєв В.С., Теньков А.А. Зміст, структура і динаміка міжгрупових уявлень // Укр. МГУ. Серія 14. Психологія. 1986. № 1. С. 10-20.
2. Ананьєв Б.Г. Людина як пізнання. – М., 2004. 246 з.
3. Горбачева Є.І. Предметна орієнтація мислення і розуміння / Є.І. Горбачова // Питання психології.– 1994. – № 5. – С. 78-85
4. Дуаз В.Г. Психологічні проблеми соціальної регуляції поведінки. М: Прогрес, 1996, з. 292.
5. Кон І.С. Соціологічна психологія/І.С. Кон. – М. : Московський психолого - соціальний інститут; Воронеж : МОДЭК, 1999. – 560 с.
6. Лебедева Н. М. Етнічна культурна психологія: Підручник для вищих навчальних закладів/Н. М. Лебедева.– М.: МАКС Пресс, 2011. – 224 с.
7. Ліпман У. Громадська думка / Пер. з англ. Т.В. Барчунової. - М. : Інститут Фонду «Громадська думка», 2004. – 384 с.
8. Мацумото Д. Психологія і культура / Девід Мацумото. - СПб. : Пітер, 2003. - 603 с. (Серія «Майстри психології»)
9. Фролова І.Т. Стереотип соціальний // Філософський словник / За ред.- 5-е изд. - М. : Политиздат, 1986. - С. 459.
10. Петровського А.В. ред, М.Г. Ярошевського Стереотипизация // Психологія. Словник / За заг ... - 2-е изд., Испр. і доп. - М.: Политиздат, 1990. - С. 385.

Spisok vikoristаниh dzherel

1. Ageev V.S., Ten'kov A.A. Zmist, struktura i dinamika mizhgrupovih ujavlen' // Ukr. MGU. Serija 14. Psihologija. 1986. № 1. S. 10-20.
2. Anan'ev B.G. Ljudina jak piznannja. – M., 2004. 246 z.
3. Gorbacheva Є.І. Predmetna orientacija mislennja i rozuminnja / Є.І. Gorbachova // Pitannja psihologii.– 1994. – № 5. – S. 78-85

4. Duaz V.G. Psihologichni problemi social'noi reguljacii povedinki. M: Progres, 1996, z. 292.
5. Kon I.S. Sociologicheskaia psihologija / I.S. Kon. – M. : Moskovskij psihologo-social'nyj institut; Voronezh : MODJeK, 1999. – 560 s.
6. Lebedeva N. M. Etnichna ikross-kul'turnaja psihologija: Pidručnik dlja vishhij navchal'nij zakladiv / N. M. Lebedeva.– M.: MAKS Press, 2011. – 224 s.
7. Lippman U. Gromads'ka dumka / Per. z angl. T.V. Barchunovoi. - M. : Institut Fondu «Gromads'ka dumka»,2004. – 384 s.
8. Maslova V.A. Vvedennja v kul'turologii: navch.posibnik dlja studentiv vishhij navchal'nij zakladiv / V.A. Maslova. - M.: Akademija, 2001.- 202 s.
9. Petrovs'kogo A.V. red, M.G. Jaroshevs'kogo Stereotipizacija // Psihologija. Slovník / Za zag ... - 2-e izd., Ispr. i dop. - M.: Politizdat, 1990. - S. 385.
10. Frolova I.T. Stereotip social'nij // Filososf'skij slovník / Za red.- 5-e izd. - M. : Politizdat, 1986. - S. 459.

Polishchuk I. R. Social stereotypes of modern youth as a social phenomenon. This article is an overview of the development of scientific knowledge on the phenomenon of social stereotypes in the context of modern Ukrainian youth. This article is an overview of the development of scientific knowledge on the phenomenon of social stereotypes in the context of modern Ukrainian youth. The concept of social stereotypes, stereotypes functioning in the context of youth, revealed the formation of stereotypes and the role of today's youth. It is noted that in modern psychology and the actual process of stereotyping stereotypes understood more widely as a mechanism to simplify the perception of the subject not only of individuals and groups, but also different social phenomena and processes. The stereotype of a system of education, which consists of images of their own group and other groups subject to cognitive creative activity is attractive addition to cognitive certainty, its semantic value and certainty. Scientists analyzed the views that highlight the presence in humans of two countervailing trends that represent, on the one hand, the need for conservation and preservation, which are at the level of physical existence and social interaction on the other hand, development needs. Indicated that most influence the formation of social stereotypes on behavior of young people celebrating the media, leading to the formation of a passive outlook. Formation of social stereotypes in a particular

individual occurs as a result of a number of mechanisms that include both the scope of individual consciousness and the sphere of social processes and relationships. Stereotyping is defined as a necessary and important cognitive process that mediates human behavior, helps orientation.

Key words: stereotypes, social stereotypes, stereotyping, personality, youth, social phenomenon, the formation of social stereotypes, youth culture.

Отримано 03.04.2017

УДК 37.013.42 (430)

О. А. Попов
sasha88ua@gmail.com

НІМЕЦЬКІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ МЕТОДІВ І КОНЦЕПТІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Попов О. А. Німецькі підходи до класифікації методів і концептів соціальної роботи. Стаття присвячена аналізу представлених в німецькомовній науковій літературі підходів до класифікації методів та концептів соціальної роботи. Відзначається, що у Німеччині поняття «метод соціальної роботи» вживається у вузькому та широкому значенні. Поняття методу у вузькому значенні здебільшого критикується сучасними дослідниками, адже передбачає спрощене тлумачення методів, як чистих технік, застосування визначених процедур, без врахування цільових установок втручання. Визначено, що більшість німецьких науковців вживають поняття методу у широкому розумінні. Поширеним у фаховій літературі із соціальної роботи в Німеччині є також поняття «концепт», яке зазвичай трактується як ширше по відношенню до метода, та таке, що передбачає аналітично-рефлексивне поєднання дослідження теми, опису цілей і способу дій. Автором відзначається відмінність у тлумаченні базових понять в українській та німецькомовній науковій літературі, що накладає відбиток на підходи до класифікації методів та концептів соціальної роботи. У статті розкривається п'ять етапів розвитку методичних підходів у німецькій соціальній роботі,